

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.W. Rebergen	Datum	17 april 2025
Doorkiesnummer	030-2864332	Kenmerk	12967794
E-mail	e.rebergen@utrecht.nl	Onderwerp	Onderzoek haalbaarheid meer officieel buitenzwemwater
Bijlage(n)	2	Beleidsveld	Openbare ruimte

Geachte leden van de raad,

Aanleiding

Hierbij informeren wij u over de uitkomsten van het onderzoek naar de haalbaarheid van meer officieel buitenzwemwater. Zoals beschreven in de [Beleidsnota Stadswater](#) neemt de behoefte aan buitenzwemwater toe door de groei van de stad en het warmer wordende klimaat. Daarom hebben we als ambitie opgenomen om meer officieel buitenzwemwater te realiseren (ambitie 4.1 uit de Beleidsnota Stadswater). Als eerste stap hebben we voor de vier populairste niet-officiële zwemlocaties in onze gemeente onderzocht of het mogelijk is hier officieel zwemwater van te maken. Het onderzoek is op uw verzoek via [motie 2023-457 Doorgaan met onderzoek zwemlocaties](#) al vooruitlopend op de vaststelling van de beleidsnota gestart.

Het onderzoek naar de haalbaarheid van officieel zwemwater betreft vier locaties waar nu al veel gezwommen wordt, de Muntsluis, Veilinghaven, Amelisweerd en Noorderpark-Ruigenhoek. Op uw verzoek ([Motie 2021-386 Zwemwater Werkspoorkwartier](#)) is de Werkspoorhaven aan de te onderzoeken locaties toegevoegd als kansrijke locatie waar bijna nog niet gezwommen wordt. De locatie Muntsluis is gesplitst in het sluisencomplex en de steiger bij de Muntbrug, de locatie Amelisweerd in de deellocaties De Oude Kwekerij/Pepernotenberg en de recreatieweide bij de StayOkay.

Uit het onderzoek blijken de locaties Werkspoorhaven en Noorderpark-Ruigenhoek kansrijk voor het realiseren van officieel zwemwater. Hierbij is de locatie Werkspoorhaven sneller te ontwikkelen dan Noorderpark-Ruigenhoek. Voorwaarde is wel dat we er in slagen om de benodigde middelen hiervoor vrij te maken. De overige locaties Muntsluis, Muntbrug, Veilinghaven en Amelisweerd (Oude Kwekerij en StayOkay) zijn nu niet kansrijk. Op termijn is een heroverweging voor het noordelijke deel van de Muntsluis mogelijk. De andere locaties zijn ook op de lange termijn niet kansrijk.

Een verdere onderbouwing van deze beoordeling en ons besluit over hoe verder om te gaan met zwemmen op alle locaties vindt u verderop in de brief en in het bijgevoegde adviesrapport. We gaan verderop in de brief ook in op hoe we invulling hebben gegeven aan [motie 2023-459 Richtlijnen onderzoek zwemwater](#), [motie 2023-460 Verlies het stadsstrand niet uit het oog](#) en de toezegging in de commissie MGOR van 7 december 2023 om in te gaan op de kosten van een extra zwemlocatie als één van de onderzochte locaties zou afvallende moties. Allereerst lichten we u toe hoe we te werk zijn gegaan.

Werkwijze

Wij hebben voor de bepaling van de haalbaarheid van officieel zwemwater de locaties in een eerste stap getoetst op de criteria in het [landelijke protocol aanwijzen en afvoeren zwemlocaties](#). Dit vooronderzoek is uitgevoerd door bureau Tauw BV en vindt u als bijlage bij deze brief. Het onderzoek van Tauw hebben wij als gemeente in een tweede stap aangevuld met resterende gemeentelijke criteria en beleidskaders als impact op omwonenden, planten en dieren, kosten, doelmatigheid en effectiviteit. Als een locatie niet kansrijk is om officieel zwemwater te worden, hebben we onderzocht of en zo ja welke (veiligheids)maatregelen minimaal nodig zijn. De uitkomsten van dit onderzoek zijn als bijlage toegevoegd. Voor de leesbaarheid en volledigheid hebben we in het adviesrapport ook de conclusies van Tauw opgenomen, zodat het adviesrapport zelfstandig te lezen is. We hebben het adviesrapport opgesteld in nauwe afstemming met een groot aantal stakeholders, zoals de provincie, RUD, waterschap HDSR, Rijkswaterstaat, buurgemeenten, vertegenwoordigers van omwonenden en andere eigenaren.

Kansrijke locaties

Noorderpark-Ruigenhoek en Werkspoorhaven

Uit het onderzoek blijkt dat de locaties Werkspoorhaven en Noorderpark-Ruigenhoek kansrijk zijn voor het realiseren van officieel zwemwater. Op beide locaties wordt nu niet of beperkt gezwommen en daarmee voegen ze extra zwemwatercapaciteit toe. Ook hebben beide locaties enige potentie om te fungeren als stadsstrand, zoals gevraagd in [motie 2023-M460 Verlies het stadsstrand niet uit het oog](#). Al geldt voor Ruigenhoek dat de locatie buiten de stad ligt en voor de Werkspoorhaven dat het lastig en kostbaar is hier daadwerkelijk een strand te realiseren. Wel is het bij de Werkspoorhaven via laaggelegen steigers in de haven mogelijk een situatie te realiseren die vergelijkbaar is met de populaire zwemlocatie Marineterrein in Amsterdam.

De Werkspoorhaven lijkt de meest kansrijke locatie om op korte termijn te ontwikkelen tot officiële zwemlocatie. De andere eigenaar, Erfgoed Werkspoor Utrecht BV, die eigenaar is van twee kades, staat hier ook positief tegenover. We verkennen wat we samen al kunnen voorbereiden met de beperkte middelen die we nu hebben. Voorwaarde is wel dat maatregelen genomen kunnen worden om de effecten (stroming en golfslag) van passerende schepen op het Amsterdam-Rijnkanaal te verminderen. Hiervoor loopt aanvullend onderzoek. Daarnaast zijn middelen nodig om de locatie daadwerkelijk te ontwikkelen. Op basis van het rapport van Tauw ramen we de investeringskosten op 1-2 miljoen euro. Daarnaast moet rekening gehouden worden met jaarlijkse exploitatiekosten tussen de 0,1 en 0,3 miljoen euro.

Voor de locatie Noorderpark-Ruigenhoek geldt dat we als gemeente geen eigenaar zijn van deze locatie. Dit is Recreatieschap Stichtse Groenlanden (waar we zelf deels partij in zijn). Ook ligt de locatie deels in de gemeente De Bilt, die dus ook moet instemmen met het realiseren van een officiële zwemlocatie. Als eerste stap laten we de zwemlocatie opnemen in de Toekomstvisie 2040 van het

recreatieschap en het daaraan gekoppelde gebiedspaspoort voor Noorderpark-Ruigenhoek, die nu door het Recreatieschap en de partners wordt opgesteld. Daarin staat ook dat het recreatieschap de investering- en beheerkosten nader gaat bepalen. We streven ernaar om de locatie te ontwikkelen als onderdeel van de doorontwikkeling van het gehele Noorderpark als de planvorming is afgerond en de beschikbare middelen hiervoor beschikbaar zijn.

Minder kansrijke locaties

Muntsluis

De locaties Muntsluis en Veilinghaven zijn op dit moment niet geschikt voor officieel zwemwater. De Muntsluis is niet geschikt door de steile, hoge kades, die een veiligheidsrisico vormen en die vanwege de status als Rijksmonument lastig aanpasbaar zijn. Alleen aan de westzijde van de noordelijke landtong is een talud aanwezig en daarmee een geleidelijke overgang van land naar water. Daarnaast staat Rijkswaterstaat als eigenaar van de Muntsluis en het Merwedekanaal en vaarwegbeheerder van het Merwedekanaal negatief tegenover officieel zwemwater, omdat volgens artikel 8.08 van het Binnenvaartpolitiereglement (BPR) in vaarwegen en havens niet gezwommen mag worden. Ook is nog onzeker of de waterkwaliteit op deze specifieke locatie vanwege de aanwezige riooloverstorten voldoet aan de voorwaarden (hiernaar loopt onderzoek). Verder is in de sluis een uitlaatwerk aanwezig, waarmee bij neerslag water wordt gespuid op het Amsterdam-Rijnkanaal. We onderzoeken of de stroming die hierbij ontstaat voldoet aan de richtlijnen voor officieel zwemwater. Tot slot is bij direct omwonenden geen draagvlak aanwezig voor het realiseren van officieel zwemwater omdat nu al veel overlast ervaren wordt van recreanten en de recreatiedruk bij officieel zwemwater door de aanzuigende werking naar verwachting nog groter wordt. Op termijn is de haalbaarheid van officieel zwemwater voor de noordelijke landtong te heroverwegen als de hiervoor genoemde bezwaren zijn weggenomen.

Veilinghaven

De situatie bij de Veilinghaven is vergelijkbaar met de Muntsluis. De haven zelf heeft steile kades en een scheepvaartfunctie en daarmee is officieel zwemwater niet haalbaar. Het grasveld op de hoek van het Merwedekanaal en de Veilinghaven kent het probleem van de steile kades niet. Wel is het voor officieel zwemwater nodig het zwemmen en varen fysiek te scheiden, wat technisch lastig en kostbaar is. Dit kan alleen via een harde, vaarbestendige afscheiding, waarbij het mogelijk moet blijven dat de historische woonschepen de haven nog in en uit kunnen blijven navigeren. Ook is het nog onzeker of de waterkwaliteit op deze specifieke locatie voldoet aan de richtlijnen. Hiernaar loopt onderzoek. Tot slot is bij direct omwonenden geen draagvlak voor het realiseren van officieel zwemwater. Enerzijds vanwege de veiligheidsrisico's die ontstaan tussen het zwemmen en varen en anderzijds vanwege de overlast van recreanten die nu al ervaren wordt en die door de aanzuigende werking bij officieel zwemwater alleen maar zal toenemen.

Muntbrug

Voor de Muntbrug gelden dezelfde nadelen als bij de Muntsluis. Daarnaast wordt bij de Muntbrug geroeid. Ook heeft deze locatie als nadeel dat het vaarverkeer zal toenemen na het realiseren van de verbinding van de Leidsche Rijn met de Catharijnesingel. Hierdoor is ook op de langere termijn officieel zwemwater niet realistisch.

Amelisweerd (beide locaties)

Bij Amelisweerd voldoet de waterkwaliteit na hevige neerslag vaak niet aan de criteria. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de rioolwaterzuiveringen van Bunnik en Zeist die op de Kromme Rijn

lozen. Het verplaatsen van de rioolwaterzuiveringen is erg kostbaar en ingewikkeld, waarmee het garanderen van een goede zwemwaterkwaliteit, ook op de langere termijn lastig is. Waterschap HDSR stemt om die reden niet in met van het realiseren van officieel zwemwater op deze plek. Ook stemt HDSR als vaarwegbeheerder niet in vanwege de conflicterende functie recreatievaart op de Kromme Rijn. Voor de Oude Kwekerij/Pepernotenberg geldt daarbij dat deze locatie een natuurfunctie heeft en onderdeel is van het Natuurnetwerk Nederland-gebied (NNN-gebied) waar de focus ligt op de bescherming van de natuur. Ook is deze vorm van recreatie op deze locatie strijdig met de [visie op de landgoederen](#). Het conflict met de visie landgoederen en NNN-gebied geldt niet voor de recreatieweide bij de Stay Okay, omdat deze wel een recreatiefunctie heeft.

Verantwoordelijkheid niet-officiële zwemlocaties

Ook bij niet-officiële locaties waar wordt gezwommen, hebben wij als (gedeeltelijk) eigenaar en locatiehouder een zorgplicht om een veilige recreatieomgeving te creëren. Daarom wijzen we recreanten sinds afgelopen zomer op alle onderzochte locaties via informatieborden dat het geen officieel zwemwater is en welke risico's aanwezig zijn. Ook bespreken we regelmatig met alle stakeholders hoe we zo goed mogelijk eenduidig en gezamenlijk kunnen communiceren over de aanwezige risico's. Daar waar natuur en omwonenden overlast ervaren, zoeken we middelen om de negatieve effecten voor natuur en omwonenden verder te beperken. Om die reden blijven we ook 's nachts de landtongen van de Muntsluis afsluiten. Daarnaast nemen we kleinschalige inrichtingsmaatregelen zoals het aanbrengen van struiken en andere begroeiing om recreatie op de plekken waar dit het meeste overlast geeft te ontmoedigen. Indien dit werkt doen we hetzelfde bij de Veilinghaven. Op de locatie Oude Kwekerij/Pepernotenberg geven we bij de inrichting van de oever voorrang aan natuurontwikkeling. Bij de recreatieweide bij de StayOkay blijft het water toegankelijk en onze ambitie om een permanente toiletvoorziening te realiseren als daar middelen voor beschikbaar zijn, ook al is officieel zwemwater daar niet haalbaar.

Invulling motie 2023-M459 Richtlijnen onderzoek zwemwater

De Zwemwaterrichtlijn stelt dat als op een niet officiële zwemlocatie sprake is van een structureel groot aantal zwemmers, een onderzoek gestart moet worden naar de haalbaarheid van officieel zwemwater. Bij de bepaling van de te onderzoeken locaties in dit onderzoek hebben we hiervoor het criterium van de RUD gehanteerd, waarbij 'structureel groot aantal' is vastgesteld op meer dan 50 zwemmers gedurende 5 of meer dagen per jaar. Via [motie 2023-459 Richtlijnen onderzoek zwemwater](#) vroeg u ons om te bespreken of dit criterium verruimd kan worden. Wij hebben nu met de provincie en de RUD afgesproken dat we het criterium van meer dan 50 zwemmers gedurende 5 of meer dagen per jaar, voortaan niet meer als een hard criterium hanteren om een onderzoek naar officieel zwemwater te starten. Wel beschouwen we overschrijding van het criterium als een signaal om samen te overwegen of het wenselijk is een dergelijk onderzoek te starten en te bepalen of het vanuit veiligheid en gezondheid noodzakelijk is maatregelen te nemen. Omdat elke locatie verschilt, kan de uitkomst van dat gesprek per locatie anders uitvallen.

Indicatie kosten realiseren officiële zwemlocatie

Wij hebben u toegezegd te informeren over de kosten van het voorbereiden en realiseren van officiële zwemlocatie als één of meerdere van de nu onderzochte locaties afvallen als officiële locatie. Wij schatten in dat voor een officiële zwemlocatie investeringskosten nodig zijn van tussen de 1 en 2 miljoen euro en 0,1 tot 0,3 miljoen aan jaarlijkse exploitatiekosten (dagelijks beheer en onderhoud, toezicht en handhaving). De exploitatiekosten zijn exclusief kosten voor vervangingen of groot onderhoud van de op de locatie aanwezige objecten en voorzieningen. De bedragen zijn gebaseerd

Burgemeester en wethouders

Datum 17 april 2025
Ons kenmerk 12967794

op het onderzoek van Tauw en de kosten die we momenteel maken voor de huidige officiële zwemlocaties Voorveldse polder en de Haarrijnse plas.

Voor een nadere onderbouwing en aanvullende informatie over het onderzoek verwijzen wij naar de beide bijlagen. Wij zijn uiteraard graag bereid het onderzoek verder toe te lichten in een technische bijeenkomst.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,